

FRANC VADNAL

13. september 1885 (Borovnica pri Ljubljani) – 14. februar 1982 (Dobova)

Ljudski učitelj FRANC VADNAL je bil rojen 13. septembra 1885 v Borovnici pri Ljubljani. V družini 9 otrok je bil najstarejši. Prva leta je zaradi mamine bolezni preživel pri stari mami. Osnovno šolo in gimnazijo je obiskoval v Ljubljani, kjer se je tudi izšolal za učitelja.

Služba ga je najprej pripeljala v Kapele, nato pa leta 1909 v Dobovo. Tu si je ustvaril dom z ženo, s katero sta imela 2 otroke. Po 27-ih letih poučevanja na osnovni šoli je tik pred 2. svetovno vojno zaradi politike odšel poučevati v Veliki Podlog. Med 2. svetovno vojno je bil v begunstvu v Zagrebu. Po vrnitvi v Dobovo je učil do leta 1946, potem pa se je upokojil.

Kot aktiven delavec je bil v Dobovi med ustanovitelji Sokolskega društva (1930), Rdečega Križa (1930) in Hranilnice. Dolga leta je bil predsednik Rdečega Križa, Društva upokojencev Dobova-Kapele ter Čebelarske družine Dobova.

Njegova hči Elizabeta se spominja: *»Naša hiša je bila pravi dom kulture.«* Zelo aktiven je bil na pevskem področju. Ustanovil je tamburaški orkester in pevsko društvo (1930), bil je pevovodja raznih šolskih in drugih zborov, zbiratelj ljudskih pesmi (zbral je okoli 500 pesmi) in sodelavec pri gledaliških igratih, pogosto se je preizkusil tudi v vlogi režiserja. Honorarno je petje poučeval do leta 1951. Tudi sam je bil pevec (tenor), igral je klavir in violino.

Umrl je 14. februarja 1982 v Dobovi.

Vadnal kot knjižničar

Franc Vadnal je bil začetnik knjižničarstva v brežiški občini. Kot mlad učitelj je leta 1900 ustanovil knjižnico in bralno društvo v Kapelah. Na novem delovnem mestu v Dobovi je bil spet on pobudnik za ustanovitev ljudske knjižnice, v kateri je več kot pol stoletja sam stregel bralcem in jim priporočal, kaj naj berejo. V začetku je knjižnico napolnil s svojimi knjigami.

Leta 1934 je odpeljal ljudsko knjižnico, ki je bila dolga leta nameščena v šoli, ter jo podaril sokolskemu društvu v Dobovi. Leta 1941 je Vadnal knjižni fond reševal pred okupatorjem, vendar mu to v celoti ni uspelo. Po vojni je knjižnico obnovil. Ljudska knjižnica je imela kasneje svoje prostore v Prosvetnem domu. Po njeni ukinitvi so del fonda prenesli v hrambo v prostore osnovne šole Dobova.

Društvo knjižničarjev Dolenjske je Vadnala 31. januarja 1981 zaradi zaslug pri napredku dolenjskega knjižničarstva imenovalo za svojega častnega člana. Priznanje hranimo v našem domoznanstvu.

Franc Vadnal leta 1932.

Vadnal kot čebelar

Ljubitelja čebel, ustanovitelja Čebelarkega društva Dobova-Kapele (1910) in avtorja številnih člankov v reviji Slovenski čebelar, je Slovensko čebelarstvo za Spodnjo Štajersko leta 1912 odlikovalo z društveno kolajno.

Od okrajnega odbora je leta 1962 prejel diplomu za polstoletno delo s čebelarji, istega leta mu je Zveza čebelarstev Slovenije podelila odlikovanje za čebelarske usluge I. stopnje.

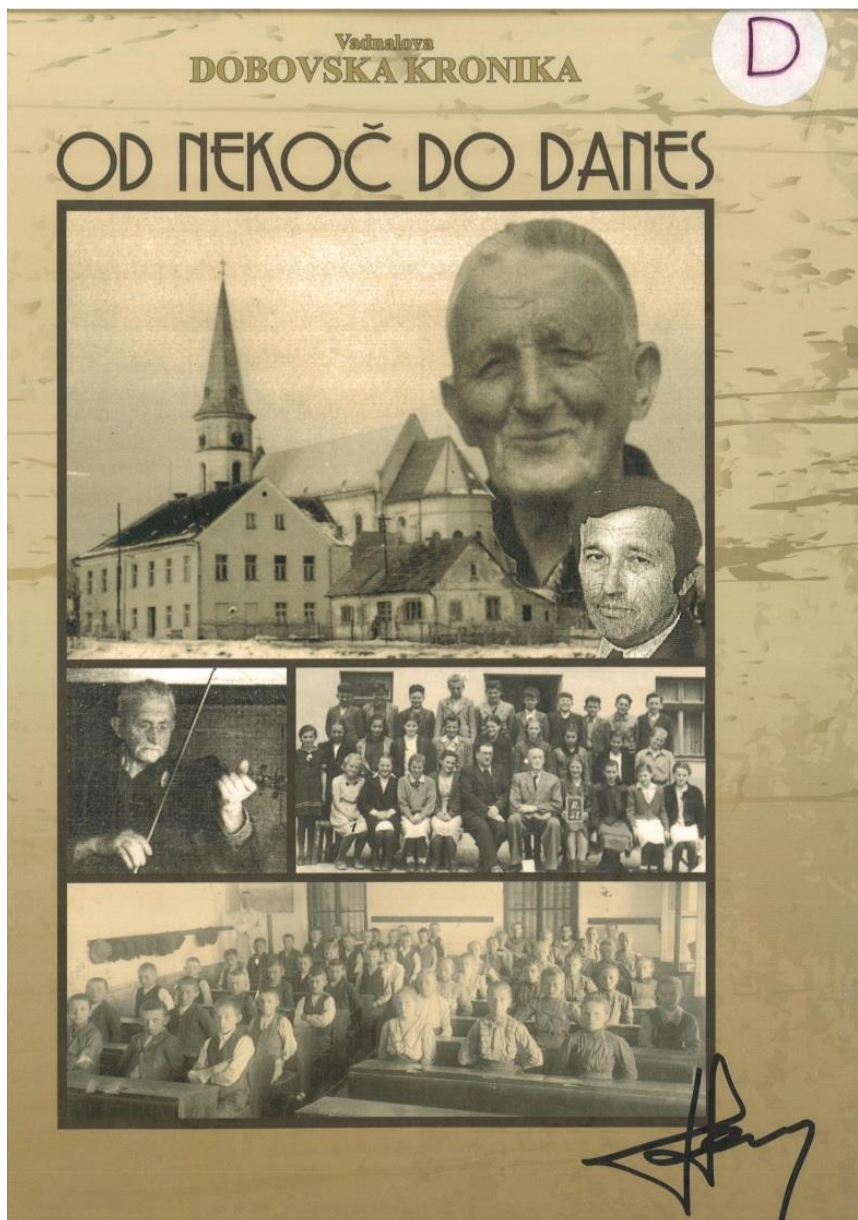

Franc Vadnal ob svojem čebelnjaku.

Vadnalova kronika

Od nekdaj je zavzeto spremljal dogodke v dobovskem okolišu in jih zapisoval v kroniki, za katero je dolga leta vestno zbiral članke, vesti in fotografije iz časopisov. Njegova kronika odseva življenjski utrip kraja med letoma 1950 in 1975 in predstavlja dragocen zgodovinski vir.

Po zapisu ljudskega učitelja jo je prepisal, uredil in dopolnil njegov vnuk Ivo Veble-Vadnal. Izid knjige je bil leta 2015 posvečen 130-letnici rojstva Franca Vadnala.

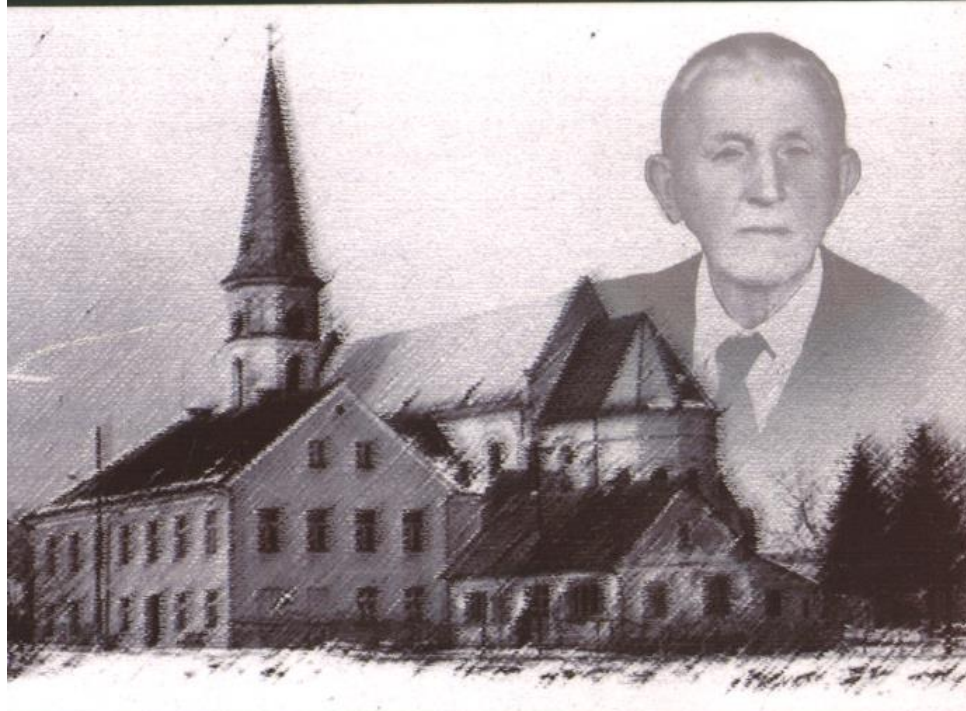

Platnica Vadnalove dobovske kronike,
ki jo hranimo tudi v domoznanski zbirki Knjižnice Brežice.

V knjižnem delu Dobovska simfonija avtorja Rudija Mlinarja preberemo, zakaj je bil Franc Vadnal tako strasten zbiralec ljudskih pesmi in zakaj je kar 25 let zapisoval in spremljal dogodke v Dobovi: *»Ko je hodil še na učiteljišče, jim je profesor zgodovine nekoč citiral misel iz starega Rima, ki se je glasila: »Kar je zapisano, ostane«. Človeški spomin je silno kratkega veka: že za nekaj let nazaj se je težko spomniti nekaterih dogodkov. Mogoče se jih še spomnimo, a v pozabo je že utonil datum ali pa so iz spomina izpuhtele posamezne osebe, ki so bile tedaj poleg, da o tem, kaj je kdo rekel, niti ni vredno govoriti. S tem je enako kot s pesmimi: vsak kaj doda, pogosto kdo kaj odvzame in čez dvajset, trideset let sta si dva, ki obujata spomine na isto doživetje, že tako narazen, da se upravičeno vprašata, ali sploh gre za isti dogodek. Drugače pa je bilo, če je kdo rekel: »Počakaj, to imam zapisano!« ali »To so tedaj zapisali in jaz to hranim.« Poslej je vsakemu, ki ga je vprašal, zakaj si to zapisuje, kaj mu bo, z veseljem ponovil, kar so rekli stari Rimljani. Kdo ve, kdo bo nekoč brskal po teh zapiskih in zakaj bo brskal. Vsekakor bo iz tega, kar bo našel, lahko izvedel, kako so ljudje živeli, kaj so delali, kakšne pesmi so peli.«*

RUDI MLINAR

D

*Dobovska simfonija
Franca Vadnala*

Platnica Mlinarjeve Dobovske simfonije Franca Vadnala,
ki jo hranimo tudi v domoznanski zbirki Knjižnice Brežice.